

Bijlage 1

Nadere onderbouwing projecten en maatregelen KTA ten laste van PPLG-reserve

Maatregelen Kavelruil

Het betreft de toepassing van het instrument ‘vrijwillige kavelruil’ in onze gebiedsprocessen en daarbuiten. Door bedrijfsverplaatsingen of – beëindiging komen gronden beschikbaar. Vaak moeten deze gronden nog worden geruild zodat robuuste natuureenheden (inclusief aaneengesloten gebieden voor Agrarisch Natuurbeheer) ontstaan. Kavelruil draagt echter niet alleen bij aan natuurdoelen, maar ook aan doelen op het gebied van landbouw, stikstof, water en leefbaarheid.

Kavelruil leidt tot robuuste natuureenheden, wat bijdraagt aan de natuurdoelen. Kavelruil moet bovendien leiden tot grote huiskavels en minder veldkavels. Dit is van belang voor de agrarische structuur (vooral van melkveehouders). Een grote huiskavel maakt weidegang mogelijk en daarnaast kan mest eenvoudiger verdund worden uitgereden. Dat gaat namelijk gepaard met zwaar transport en zou niet efficiënt zijn bij kleine of verspreide percelen. Zowel weidegang en het verdund uitrijden van mest leiden tot minder ammoniakemissie, een betere benutting (minder uitspoeling) en minder geurhinder. Dit draagt bij aan doelen op het gebied van natuur, water en leefbaarheid.

Een goede verkaveling leidt tot slot tot minder verkeersbewegingen op de openbare weg, wat de verkeersveiligheid en leefbaarheid zal verbeteren.

Stimuleren en opschalen innovatie

Het betreft een aantal pilots en projecten die de landbouw helpen verduurzamen door innovatie, wat bijdraagt aan doelen op het gebied van stikstof, natuur, water, bodem, landbouw en milieu.

Meer concreet gaat het om:

- **Stalinnovaties.** Ten eerste wordt hiermee de stikstofemissie teruggedrongen. De volgende afspraak in het coalitieakkoord wordt hiermee deels ingevuld: “Om de stikstofreductie mogelijk te maken zetten we in op bewezen technieken en onderzoeken we welke nieuwe en innovatieve trajecten hier een bijdrage aan kunnen leveren. We doen dit per gebied samen met onze partners.” Ten tweede komt vaste mest beschikbaar die beter is voor het bodemleven (t.b.v. weidevogels) en die minder uitspoelt naar de sloten. Dit verbetert de waterkwaliteit.

- 3 trajecten in o.a. West-Friesland:
 - Vermindering van de milieubelasting in de bollenteelt via KPI's en benchmarking, N.B. Project in West-Friesland, de kop en in Noord-Kennemerland;
 - Een meerjarig project over water en bodem;
 - Het opschalen van akkerbouw met zoetwaterboeren.
- Projecten voor biologische landbouw met agrariërs;
- Reserveringen voor het Fieldlab Groene Hart voor melkveehouderij-initiatieven;
- Meerjarig project kringlooplandbouw met een gemeenschap of organisatie.

Monitoring speelt in elk project een cruciale rol om de effecten te bepalen. Als het budget wordt verlaagd naar € 900.000, zullen sommige projecten moeten worden uitgesteld of moeten er alternatieve financieringen worden gezocht. Stalinnovaties zijn slechts één vorm van de vele innovaties die we nastreven.

Herwaardering landbouwgrond

Dit gaat om een pilot waarbij onderzocht wordt of een meer duurzame vorm van agrarisch natuurbeheer mogelijk is via langjarige contracten en met een goede borging van blijvend natuurbeheer op de gronden. Dit draagt bij aan doelen m.b.t. natuur én landbouw.

Om ANLb duurzaam te borgen is herwaardering van de landbouwgrond nodig. Via een Kwalitatieve Verplichting worden eeuwigdurende productiebeperkingen vastgelegd. Verder wordt de waardevermindering van de grond gecompenseerd.

Met het reserve PPLG-budget wordt dit instrument in de praktijk getest op enkele plekken (in overleg met Friesland waar vergelijkbare casus loopt). Bij succes kan worden opgeschaald en een aanvraag worden gedaan bij het Rijk voor financiering uit het ANB-budget.

Pilot KPI-vorming op gebiedsniveau

Dit pilotproject is belangrijk met het oog op nieuw Rijksbeleid dat gericht is op doelsturing voor bijvoorbeeld stikstof- en klimaatdoelen. Door KPI's te ontwikkelen, dragen we bij aan doelen op het gebied van stikstof, natuur en klimaat.

Met dit project bieden we bestuurders en gebiedspartners duidelijkheid, transparantie en handelingsperspectief op gebiedsniveau. KPI's helpen ons inzicht te krijgen in de effectiviteit van deze maatregelen en te bepalen of een gebied goed op weg is naar de

gestelde doelen. Dit is niet alleen nuttig voor samenwerking met partners, maar ook voor de juridische onderbouwing in rechtszaken.

Hoewel de resultaten van natuurherstel pas op de lange termijn zichtbaar zijn, kunnen KPI's ons tussentijds inzicht geven in de voortgang. Praktijkgerichte KPI's versterken de positie van gebiedspartijen door hen inzicht en handelingsperspectief te bieden.

We werken samen met Cono Kaas, die al langer KPI's voor melkveehouders gebruikt om specifieke doelen te bereiken. Verder willen we samenwerken met landelijke partijen die KPI's voor het landelijk gebied ontwikkelen en dit project verder uitwerken in een of twee pilotgebieden in Noord-Holland.

Bijdrage wildopvang

Dit is een afspraak uit het coalitieakkoord en de relatie met de doelen van het PPLG vraagt nog nadere uitwerking. In de uitvoering van de motie is voorzien in deze benodigde nadere uitwerking van de relatie van wildopvang met de doelen uit het natuurbeleid, met name gericht op soortenbescherming. De vraag hierbij zal zijn op welke wijze wildopvang kan bijdragen aan de bescherming van soorten. Dit zal in overleg met het ministerie van LNV gebeuren. Het schrappen van de wildopvang uit de lijst voor de PPLG-reserve betekent dat motie 108-2024 niet uitvoerbaar is tenzij PS hiervoor alternatieve dekking aangeeft.

Realisatie 50 - 70 ha NNN in de binnenduinrand

De Binnenduinrand is prioritair gebied volgens het Rijk, vanwege de potentie voor strategische buffers voor zoetwater. Er ligt stikstofgevoelige natuur en veel opgaven komen hier samen, zoals: NNN-realiseatie, vermindering van stikstofdepositie door extensivering van landbouw ter plaatse, wegnemen van de recreatiedruk in de duinen, waterkwaliteitsverbetering en -retentie.

De doelen worden in samenhang gerealiseerd middels het instrument van NNN-realiseatie. Hierbij wordt het agrarisch gebruik extensiever, wat leidt tot een vermindering van de stikstofemissie. De natuurinrichting van de hectares sluit zoveel mogelijk aan op de VHR-doelen en het benodigde natuurherstel. Bij NNN-realiseatie worden langdurige beperkingen op het landgebruik vastgelegd via een Kwalitatieve Verplichting en planologische vastlegging. Dit maakt het behalen van de doelen zeer waarschijnlijk. We benutten geen kansen indien er sprake is van een lock-in-risico.

Oplossing PAS-melders

Door duidelijke, afgestemde maatregelen te nemen, behouden we de geloofwaardigheid van de provinciale overheid bij agrarische en industriële PAS-melders.

Natuurdoelen ondersteunen: We werken samen met het Rijk om oplossingen te bieden die zowel ondernemersperspectief als natuurdoelen waarborgen. Legalisatie van vrijgestelde bedrijven en interimmers is daarbij cruciaal.

Aanpak specificeren: De pilot op Texel laat zien dat gesprekken in de gebieden op gang komen, wat essentieel is. Het plan is om deze aanpak na Texel door heel Noord-Holland uit te breiden.

Juridische en ecologische zekerheid bieden: Via kwalitatieve verplichtingen en aanvullend ecologisch onderzoek kunnen we langdurige oplossingen vastleggen.

Middelen efficiënt inzetten: Ondanks ontvangen gelden die in subsidieregelingen zijn ingezet, zijn aanvullende middelen nodig voor toetsen om de staat van de natuur te evalueren.

De problematiek oplossen is niet alleen randvoorwaardelijk voor gebiedsplannen, maar ook cruciaal voor verdere deelname van agrariërs in deze plannen. Het is ook belangrijk om het Rijk te verzoeken de provinciale inzet financieel te ondersteunen.

REMAS/stoffenbalans

Dit project draagt bij aan geborgde stikstofdaling en daarmee aan natuurherstel.

Om de effectiviteit van stikstofmaatregelen (zoals managementmaatregelen) te monitoren is een systeem nodig dat inzicht biedt in de inkomende en uitgaande stoffen (met name mineralen als stikstof en fosfor). Met dit project nemen wij als provincie het voortouw. We brengen leidende wetenschappers van Wageningen University & Research en de Universiteit Leiden hierbij samen met de boerenpraktijk om tot een beter systeem te komen.

Er wordt 500.000 euro verwacht uit een GLB-regeling (EIP/samenwerking), wat betekent dat het bedrag uit de PPLG-reserve kan worden verlaagd naar 150.000 euro. Verdere details over de besteding van deze 150.000 euro volgen nog.

Technologische innovatie (gebiedsplan Texel)

Dit project op Texel is van belang voor doelen op het gebied van stikstof (geborgde daling), natuur en landbouw. Texel biedt, vanwege de geïsoleerde ligging, een ideale

uitgangspositie om e.e.a. zorgvuldig en gecontroleerd te onderzoeken. Er is sprake van meerdere deelprojecten:

- PAS-melders onderzoeken of zij, naast de verlaging van stikstofuitstoot met extern salderen, verder kunnen gaan gezamenlijke mestverwerking. Hierdoor kunnen dierlijke meststromen beter benut worden, zodat kunstmestgebruik kan worden voorkomen.
- Door op grote schaal managementmaatregelen toe te passen wordt direct een bijdrage geleverd aan de reductie van de stikstofuitstoot (tot 20-40 % per bedrijf). De maatregelen zijn laagdrempelig en snel in te voeren. Als dit een succes blijkt, kan dit snel opgeschaald worden naar de rest van Noord-Holland (ca 850 melkveebedrijven).
- Mestscheiding is een van de innovatieve maatregelen die goed aansluiten bij de kenmerken van onze grondgebonden veehouderij.

Coaches en Studiegroepen (WLD-project)

Dit project, met een budget van € 415.000, is gericht op het begeleiden van 200 melkveehouders in Noord-Holland bij het toepassen van managementmaatregelen om stikstofemissies te verminderen.

Het project ondersteunt de doelen van stikstofreductie en draagt bij aan natuurbehoud en landbouw (agrarische innovatie). Het benadrukt de integraliteit door zowel economische als milieubelangen te dienen.

Door het vakmanschap van de boeren centraal te stellen, worden zij in studiegroepen samengebracht om kennis op te bouwen en stappen te zetten richting een emissiearme bedrijfsvoering. Het project bevordert directe stikstofreductie van 20 tot 40% per bedrijf door bewezen effectieve maatregelen die snel te implementeren zijn. Geïnspireerd door eerdere succesvolle projecten met adviesbureau Boerenverstand en Water, Land en Dijken, biedt het project een kostenefficiënte manier om ammoniakemissies te verlagen. Bovendien kunnen boeren kosten besparen door bijvoorbeeld het stikstofgehalte in het rantsoen te verlagen. Dit maakt het project cruciaal voor het behalen van de PPLG-doelen.

Opschaling coaching traject

Zie onder voorgaand punt voor toelichting. Omdat managementmaatregelen de meest efficiënte manier zijn om emissiereducties te realiseren, is een opschaling van dit traject opgenomen in de begroting van de KTA.

Reductie broeikasgassen landbouw

Met dit procesgeld willen wij de resultaten van WUR-onderzoeken die zijn gedaan over nutriënten, mestbewerking, en mono-vergisting vertalen naar concrete initiatieven in de gebieden: Met name samenwerkingsverbanden van groepen agrariërs om kringlopen op zo'n laag mogelijk niveau te sluiten en emissies en uitspoeling te voorkomen.

De bewerking van (drijf-) mest is cruciaal voor het halen van de gebiedsdoelen klimaat, stikstof, water en kringlooplandbouw. Verder zit hier een verdienmodel voor agrarische ondernemers.

Binnenduinrand: vasthouden, bergen, KRW en klimaatbuffer

De besteding betreft procesgeld voor de inzet van een kwartiermaker die in de gebieden de samenwerking tussen agrariërs aanjaagt, het uitwerken van vergunningentraject, en een ruimtelijke handreiking voor collectieve mestbewerkingsinstallaties.

Het herstel van de duinrellen draagt bij aan het herstel van die duinrellen. En draagt bij aan de PPLG doelen Klimaatbestendig water & bodem systeem en Natuur. De voorgestelde maatregelen in de binnenduinrand vatten wij samen onder de term "Klimaatbuffers", dat benadrukt de integraliteit. Binnen de klimaatbuffers wordt gezocht naar integrale kansen voor natuurontwikkeling, het vasthouden van regenwater/duinwater t.b.v. de waterkwaliteit (KRW) en beschikbaarheid van water in tijden van droogte én het vasthouden van water bij piekbuien. Maatregelen die onder deze term (kunnen) vallen zijn:

- de aanleg van waterbergingen gecombineerd met een gebiedsregeling (regenwater en duinwater vasthouden en sturen tbv optimalisatie natuur)
- herstel van duinrellen, nieuwe duinrellen ontwerpen, flexibele inrichting
- ecologische inrichting (oeverruimte waterlopen) en NVO's (groenblauwe dooradering)
- optimalisatie gebruik grondwater (in eerste instantie door goed te monitoren)

De projecten in de binnenduinrand zijn concreet en uitvoerbaar. Voor SKNL en ontpachting is voor de korte termijn nog budget.

Door het koppelen van het budget aan grondaankoop NNN en/of GBDA wordt het risico verminderd dat € 2 miljoen niet wordt uitgegeven.

Heuvelrug tbv klimaatadaptatie

Dit project Heuvelrug heeft betrekking op de Gooi- en Vechtstreek. Het betreft concrete projecten die op korte termijn uitgevoerd kunnen worden en meerwaarde hebben voor

meerdere doelen in het landelijk gebied. Het gaat om maatregelen die leiden tot beperking van de fosfaatbelasting Blijkpolder. Dat komt ten goede aan de waterkwaliteit en verbeterd de ecologie. De aanpassing van de riool overstort Ster van Loosdrecht zorgt voor minder verontreiniging in de Ster van Loosdrecht waardoor de kwaliteit van het water verbeterd en ten goede komt aan natuurherstel.

Veenweide: KRW al dan niet in combinatie GBDA

KRW-maatregelen kunnen op korte termijn uitgevoerd worden, al dan niet gecombineerd met de 43 regeling Landschapselementen (Groenblauwe dooradering) of het Uitvoeringsprogramma Veenweide.

Veenweide is een van de prioritaire gebieden. Gelet op het belang zijn deze concrete en uitvoerbare projecten die buiten de bestaande regelingen vallen opgenomen. Zij dragen bij aan meerdere doelen en betreffen vooral maatregelen t.b.v. defosfatering.

- Oosterpolder
- Krommenier Woudpolder
- Afkoppeling minder schoon water van de polder Ronde Hoep
- Onderzoek waterberging Duivendrechtsepolder met agrarisch collectief
- Pilot waterberging NNN-groengebied Amstelscheg en Amstelland

Recreatieve voorzieningen Bos en NNN

Het betreft het meekoppelen van recreatieve voorzieningen zoals wandelpaden bij de aanleg van bos en NNN. Het vergoot de beleefbaarheid van het landschap, beschermt de kwetsbare natuur (men blijft bv op paden) en draagt bij aan het vergroten van de recreatieve ruimte die nodig is in NH. Door de voorzieningen in samenhang met de aanleg van bos en NNN uit te voeren werk je integraal aan de verschillende opgaven, hetgeen ook koste efficiënt is.

Boerenwandelpaden en agrotourisme

Het betreft een investering in boerenlandpaden die met relatief beperkte middelen gerealiseerd kunnen worden. Boerenlandpaden dragen bij aan de ontsluiting van het landelijk gebied, de verbinding tussen stad en land en dragen bij aan een beleefbaar landelijk gebied en waardering voor het landelijk gebied. Zij bieden agrariërs perspectief (nevenactiviteiten/agrotourisme). Daarnaast vergroten boerenlandpaden de recreatieve ruimte in Noord-Holland en door deze extra ruimte hier, worden kwetsbare gebieden elders ontzien.

Ook als we inrichting, beheer en bereikbaarheid van de huidige natuur- en recreatiegebieden optimaliseren, zal het niet mogelijk zijn om de volledige recreatiebehoefte hier op te vangen. We moeten dus ook nieuwe recreatievoorzieningen creëren.

Voor boerenlandpaden hoeft geen nieuwe infrastructuur aangelegd te worden maar wordt medegebruik gemaakt van agrarische gronden. De uitstoot van stikstof als gevolg van wandelrecreatie is zeer gering en er zijn weinig tot geen extra vervoerbewegingen nodig als men vanuit de voordeur kan wandelen.